

WSPOMNIENIE O BISKUPIE ADAMIE ŚMIGIELSKIM I JEGO ODDZIAŁYWANIU NA ROZWÓJ SPORTU W DIECEZJI SOSNOWIECKIEJ

I

Ksiądz doktor Adam Śmigielski, inspektor Prowincji Wrocławskiej Towarzystwa Salezjańskiego (pierwszy biskup diecezji sosnowieckiej powołanej do życia na mocy bulli papieża Jana Pawła II *Totus Tuus Poloniae Populus* 25 marca 1992 r.) przyjął sakrę biskupią 30 maja tego roku¹ w katedrze pod wezwaniem Wniebowzięcia Najświętszej Marii Panny w Sosnowcu z rąk ówczesnego Prymasa Polski Józefa kardynała Glempa². Diecezja sosnowiecka zajmuje obszar około 2 tys. km kwadratowych z ludnością ponad 800 tysięcy mieszkańców (obejmującą z chwilą powstania 97 parafii z diecezji sosnowieckiej, 44 parafie z diecezji kieleckiej i 11 parafii z diecezji krakowskiej; łącznie 152 parafie). W granicach nowoutworzonej diecezji znalazło się 12 miast (700 km kwadratowych, co stanowiło 36% powierzchni diecezji) i 15 gmin wiejskich (64% obszaru diecezjalnego). Ludność miejska stanowiła w 1999 r. 83,2% wszystkich mieszkańców diecezji³

Przybyły z Wrocławia, a urodzony w Przemyślu ordynariusz sosnowiecki, doktor nauk teologicznych, dał się stosunkowo szybko poznać w Zagłębiu i poza nim jako człowiek wielce wrażliwy na krzywdę innych ludzi, budowniczy struktur nowej diecezji, sprawny organizator oraz promotor życia duchowego. Mogłem z bliska obserwować poczynania tego hierarchy, ponieważ w latach 1996-2000 byłem prezesem Parafialnego Oddziału Akcji Katolickiej (przy Katedrze Wniebowzięcia Najświętszej Marii Panny w Sosnowcu)⁴.

1 Przyjął zawołanie „Da mihi animas, cetera tolle”, czyli „Daj mi dusze, resztę zabierz”

2 *Biskup Adam Śmigielski SDB 1933-2008. Księga Pamiątkowa. Życiorys, testamenty, homilie pogrzebowe, kondolencje*. Wydawca Kuria Diecezjalna w Sosnowcu, Sosnowiec 2008, s. 1-12

3 *Diecezja sosnowiecka [w:] Informator pielgrzyma. Wizyta Apostolska Jana Pawła II w Sosnowcu 14 czerwca 1999 r.* Kuria Diecezjalna, Sosnowiec 1999, s. 64-69.

4 Akcja Katolicka. Legitymacja nr 155: Mirosław Ponczek, prezes Parafialnego Oddziału Akcji Katolickiej Parafii Wniebowzięcia Najświętszej Marii Panny w Sosnowcu. Legitymacja członka zwyczajnego Akcji Katolickiej Diecezji Sosnowieckiej podpisana przez prezesa (pieczęć czytelna: dr Jana Majzner), wydana w Sosnowcu 15 listopada 1997 r.

Tam też – obok działalności charytatywnej, duchowo-intelektualnej i organizacyjnej, inicjowaliśmy wspólnie z koleżankami i kolegami (członkami Akcji Katolickiej) właściwie rozumianą aktywność w zakresie szeroko pojmowanego sportu rekreacyjnego (m.in. w postaci popularyzowania wśród dzieci i młodzieży nie zrzeszonej rozgrywek w tenisie stołowym).

Biskup Adam Śmigielski lubił sport sukcesywnie rozwijany wśród Salezjanów w Polsce od 1993 r. za pośrednictwem Salezjańskiej Organizacji Sportowej Rzeczypospolitej Polskiej (SALOS RP)⁵. Z kościelnych danych diecezji sosnowieckiej roku 1999 wynikało, iż stowarzyszenie to miało charakter ogólnopolski i zrzeszało w swych szeregach około 30 tys. członków. Organizowało co roku około 450 imprez popularyzujących sport w tym blisko 200 obozów sportowych dla młodzieży katolickiej wywodzącej się głównie ze środowisk zaniedbanych. Upowszechniało też kulturę fizyczną za pośrednictwem hasła „Sport Wszystkich Dzieci” Posiadało w tym względzie poparcie ówczesnego Urzędu Kultury Fizycznej i Turystyki. Odciągało skutecznie młodzież od zjawisk destrukcyjnych, narkomanii i alkoholizmu⁶. Biskup Śmigielski podczas III Ogólnopolskich Igrzysk Młodzieży Salezjańskiej organizowanych w Krakowie w 1995 r. odprawił mszę św. w intencji młodzieży sportowej w kościele św. Stanisława Kostki na Dębnikach. Zawody sportowe otworzył prezes SALOS RP Zbigniew Dziubiński⁷.

Biskup był również orędownikiem działalności Katolickiego Stowarzyszenia Sportowego Rzeczypospolitej Polskiej, wspierając program „Parafiad” organizowanych w Warszawie przez Ojców Pijarów w ramach realizacji kalendarza Międzynarodowej Federacji Sportu Katolickiego⁸.

Z dokumentacji Katolickiego Instytutu Akcji Katolickiej w Polsce końca lat 90. wynikało, iż kształcenie formacyjne młodego pokolenia w Polsce mogło odbywać się także za pomocą „ochrony dzieci i młodzieży przed zepsuciem i deprawacją poprzez skupienie jej wokół parafii, organizowanie świetlic, kawiarni, ośrodków kultury, kółek zainteresowań, rozgrywek sportowych, rajdów, wycieczek, ognisk, letniego wypoczynku”⁹. Świadczyło to bez wątpienia (w rzeczywistości trosce o rodzinę i wychowanie) o docenianiu aktywności fizycznej, dopełniającej szeroko rozumianą edukację religijną i obywatelską w myśl tradycyjnej maksymy „w zdrowym ciele zdrowy duch”

Wedle statutu Akcji Katolickiej w Polsce (z 1996 r.), którego gorącym orędownikiem był Adam Śmigielski, „Akcja Katolicka mogła prowadzić:

5 M. Ponczek (2003) *Kultura fizyczna a Kościół Katolicki w Polsce po II wojnie światowej. 1945-2000*. Katowice, s. 43-44.

6 *Papież – Kościół – Sport* [w:] *Informator pielgrzyma*, op. cit., s. 140-141.

7 M. Ponczek, op. cit. s. 58.

8 Op. cit., s. 140.

9 Cyt. za: *Biuletyn Katolickiego Instytutu Akcji Katolickiej w Polsce*, wrzesień 1999, nr 1, s. 13.

działalność oświatową, wychowawczą i wydawniczą,
działalność kulturalną, informacyjną w szczególności przy użyciu środków przekazu,
działalność dobroczynną,
działalność turystyczno-sportowa,
• działalność gospodarczą¹⁰.

Podobną aktywność prowadziło w diecezji sosnowieckiej Katolickie Stowarzyszenie Młodzieży, które pośród celów, zadań, środków, za pomocą których docierało do młodego pokolenia Polaków, organizowało także „złoty, obozy, rozrywki i zawody sportowe”¹¹. Największą jednak inicjatywą sportową diecezji sosnowieckiej były na przełomie II i III tysiąclecia „Rozgrywki o Puchar Biskupa Sosnowieckiego w tenisie stołowym i piłce nożnej”¹². Od końca lat 90. XX wieku w diecezji sosnowieckiej organizowano tego typu indywidualne rozgrywki dla uczniów od I do V klasy szkoły podstawowej (w parafii św. Jadwigi Śląskiej w Będzinie) oraz drużynowe wśród ministrantów i lektorów uczniów od VI do VIII klasy (w parafii św. Barbary w Sosnowcu). Z dokumentacji diecezjalnej wynikało, że w popularyzowanie sportu w obszarze diecezji sosnowieckiej zaangażowani byli księża: Krzysztof Skorupka, Leszek Kapela, Artur Szlęzak¹³. Znaczną popularnością sportową w diecezji sosnowieckiej cieszyły się za czasów biskupa Smigielskiego Turnieje „Szóstek” Liturgicznej Służby Ołtarza w Piłce Nożnej o Puchar Biskupa Sosnowieckiego, organizowane pośród ministrantów młodszych i starszych w ramach poszczególnych dekanatów. Przebieg rozgrywek koordynowali wyznaczeni w tych jednostkach administracyjnych diecezji księża (w dekanatach Jaroszewiec, Łazy, Pilica, Wolbrom I i II – ks. Marek Szelaż; w dekanatach Sosnowiec I, II III, IV i V – ks. Artur Szlęzak; w dekanatach Będzin, Czeladź, Dąbrowa Górnicza I, II, III oraz Sączów, Siewierz – ks. Leszek Kapela; w dekanatach Jaworzno I, II oraz Olkusz, Sławków i Sułoszowa – ks. Krzysztof Skorupka)¹⁴.

Mecze piłkarskie rozgrywano na boiskach o wymiarach zbliżonych do wymiarów boisk przeznaczonych do piłki ręcznej. Czas trwania meczów wynosił 2x15 minut, z przerwą 5-minutową. Mecze rozgrywano bez dogrywek. W przypadku remisów o przejściu do następnego etapu rozgrywek decydowały rzuty karne (5 karnych, 5 różnych zawodników, później aż do skutku po 1 rzucie karnym)¹⁵.

10 Cyt. za: *Statut Akcji Katolickiej w Polsce*. „Czyn Katolicki” Dodatek do „Niedzieli” poświęcony Akcji Katolickiej, 6 października 1996 nr 3, s.1 (rozdział I, *Postanowienia ogólne*, art.10).

11 Cyt. za: *Statut. Katolickie Stowarzyszenie Młodzieży*. Kraków 1998, s. 7 (rozdział II, Cele, zadania, środki, paragraf 15).

12 Kuria Diecezjalna w Sosnowcu. Wydział Duszpasterstwa Dzieci i Młodzieży. „Biuletyn Młodzieżowy” 1998 nr 3, s. 22.

13 *Rozgrywki o Puchar Biskupa Sosnowieckiego w tenisie stołowym i piłce nożnej...*, op. cit. Por. też M. Ponczek (2003) *Kultura fizyczna w dokumentach papieskich i Episkopatu Polski w pierwszym dziesięcioleciu III Rzeczypospolitej*. Częstochowa, s. 41.

14 M. Ponczek, op. cit., s. 42.

15 Op. cit.

Kolejna inicjatywa sportowa w postaci Indywidualnych Mistrzostw Liturgicznej Służby Ołtarza w Tenisie Stołowym o Puchar Biskupa Sosnowieckiego miała na celu troskę o integralny rozwój psychofizyczny dzieci i młodzieży, szerzenie idei chrześcijańskiego współzawodnictwa i solidarności oraz wychowanie przez sport. Organizatorem tego typu mistrzostw był Wydział Duszpasterstwa Dzieci i Młodzieży Kurii Diecezjalnej w Sosnowcu¹⁶.

Sport w diecezji sosnowieckiej rozwijał się w dekanatach miejskich i wiejskich (według danych z roku 2010 ludność miejska liczyła 84,27% wszystkich mieszkańców diecezji i była skupiona w 12 miastach, w tym w 3 dużych aglomeracjach liczących ponad 100 tys. ludzi: Sosnowcu, Dąbrowie Górniczej, Jaworznie)¹⁷

III

Ksiądz biskup Adam Śmigielski przykładał dużą wagę do dzieła pasterzowania w zakresie kształtowania nawyków chrześcijańskiego spędzania wolnego czasu i rozwijania właściwego wypoczynku po pracy wśród wiernych¹⁸. Realizował w ten sposób dokument papieski Jana Pawła II *Dies Domini (O świętowaniu niedzieli)* czyli religijnym wymiarze wypoczynku¹⁹. Nawiązywał także do encykliki papieża Leona XIII o kwestii robotniczej *Rerum novarum* z roku 1891 dotyczącej emanowania nauki społecznej Kościoła rzymskokatolickiego na środowiska robotnicze²⁰ i młodzieżowe w zakresie właściwego spędzania czasu po pracy²¹.

Ksiądz biskup Adam Śmigielski podczas swego posługiwania na stolicy biskupiej w Sosnowcu w latach 1992-2008 spełnił zadania socjalizacyjne przynależne również sportowi. Skutecznie oddziaływał na jego rozwój, inicjując różnego rodzaju propozycje zmierzające do równomiernego rozwoju formacji duchowej i fizycznej wśród diecezjan (zwłaszcza młodzieży). Zdawał sobie sprawę z tego, że aktywność fizyczna młodego pokolenia Polaków nie kłóci się z pobożnością. Przeciwnie, wzbogaca ją i twórczo kształtuje.

---

16 Kuria Diecezjalna w Sosnowcu. Wydział Duszpasterstwa Dzieci i Młodzieży. „Biuletyn Młodzieżowy” 1998 nr 3, s. 22.

17 Diecezja sosnowiecka istnieje już 20 lat. „Kurier Miejski” (Czasopismo samorządowe Sosnowca), kwiecień 2012, *passim*.

18 *Lęki nasze powszednie. Rozmowa z księdzem biskupem Adamem Śmigielskim, ordynariuszem diecezji sosnowieckiej.* „Dziennik Zachodni” nr 178, 31 lipca 1998, s. 7.

19 *Nowy dokument papieski. Świętość niedzieli i chrześcijański wymiar wypoczynku.* „Niedziela” nr 29, 19 lipca 1998, s. 1 i nast.

20 Bp Adam Śmigielski lubił odnosić się do negatywnego określenia „Czerwone Zagłębie” Podczas pielgrzymki Jana Pawła II do Polski w 1999 r. 14 czerwca w Sosnowcu powiedział Ojcu Św., że „Zagłębie jest – owszem czerwone – ale z miłości do Boga” Cyt. za Biskup Adam Śmigielski SDB 1933-2008, s. 13 Zob. też Śmigielski Adam – biskup Czerwonego Zagłębia. „Dziennik Zachodni” nr 50, 28 lutego 2003, s. 8.

21 M. Ponczek (1998) *Encyklika papieża Leon XIII o kwestii robotniczej „Rerum novarum” z roku 1891* [w:] *Ksiądz Leopold Bilko organizator kultury fizycznej w katolickich organizacjach młodzieżowych w Polsce 1892-1955.* Katowice, s. 9-11.